

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
UPRAVA RS ZA ZAŠČITO IN REŠEVANJE

URAD ZA OPERATIVO
IZPOSTAVA URSZR NOVO MESTO
Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto

T: 07 371 92 00
F: 07 371 92 21
E: gp.nm@urszr.si
www.sos112.si/novomesto

Številka: 8421-4/2021-48 - DGZR
Datum: 01. 03. 2023

DELNI NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB POPLAVAH V DOLENJSKI REGIJI

VERZIJA 1.0

	Organ	Datum	Odgovorna oseba	Podpis
Sprejel	Izpostava URSZR Novo mesto	1. 3. 2023	Janja Brulc vodja izpostave podsekretarka	
Odobril	Poveljnik CZ za Dolenjsko	1. 3. 2023	Marjan Šmalc	
Izdelal/skrbnik	Izpostava URSZR Novo mesto	1. 3. 2023	Luka Hrovat svetovalec	

Kazalo:

1. UVOD	3
1.1 Splošno o nevarnosti poplav	3
1.2. Vodna območja dolenske regije	Napaka! Zaznamek ni definiran.
1.3. Območja pomembnega vpliva poplav	6
1.4 Verjetnost nastanka verižne nesreče	7
2 OBSEG NAČRTOVANJA	8
2.1 Temeljne ravni načrtovanja	8
3 UPORABA NAČRTA	10
4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE	10
4.1 Opazovanje in napovedovanje vodostajev ter pretokov rek	10
4.2 Obveščanje pristojnih organov in služb	11
4.3 Alarmiranje prebivalstva na ogroženem območju	13
5 ZAŠČITNI UKREPI TER NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	14
5.1 Zaščitni ukrepi	14
5.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi	14
5.1.2 Evakuacija, sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev	15
5.1.3 Radiološka, kemijska in biološka zaščita	15
5.1.4 Zaščita kulturne dediščine	16
5.2 Naloge zaščite, reševanja in pomoči	16
5.2.1 Tehnično reševanje ob poplavah	16
5.2.2 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč	16
5.2.3 Veterinarska pomoč	17
5.2.4 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje	18
6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA	19
7 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV	20
7.1 Pomen pojmov	20
7.2 Razlaga okrajšav	21
11 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV	22
11.1 Skupne priloge	22
11.2 Posebne priloge	22
11.3 Skupni dodatki	22
11.4 Posebni dodatki	22
11.5 Viri	23

1. UVOD

Delni regijski načrt je izdelan na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS št. 51/06 – UPB1, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22), Uredbe o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 24/12, 78/16 in 26/19) ter Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za zaščito, reševanje in pomoč (Uradni list RS, št. 92/07, 54/09, 23/11 in 27/16). Temelji na Državnem načrtu zaščite in reševanja ob poplavah (št. 84200-2/2019/6-DGZR, z dne 3. 9. 2019), Oceni ogroženosti dolenske regije zaradi poplav (št. 8421-11/2018-33-DGZR, z dne 2. 10. 2018) in na Oceni ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav, verzija 2.0 (št. 8420-4/2015-58-DGZR, z dne 5. 12. 2016).

Obvladovanje poplavnih tveganj obsega preprečevanje poplav, varstvo pred poplavami, zavedanje o poplavni nevarnosti, pripravljenost na poplave, ukrepanje ob poplavah in obnovo. S tem načrtom se ureja ukrepanje ob poplavah oziroma odziv ob poplavah. Načrt zaščite in reševanja ob poplavah je generično ime in se uporablja za poimenovanje načrtov zaščite in reševanja ob poplavah na občinski, regijski in državni ravni ter ne glede na obseg poplav in s tem povezanim odzivom nanje.

Prvo poglavje delnega načrta temelji na vsebinah iz Ocene ogroženosti dolenske regije zaradi poplav. Poplave so pogost naraven pojav, ki nastane zaradi izredno močnih padavin ali hitrega taljenja snega, v pomladanskih mesecih pa tudi zaradi medsebojnega delovanja obojega. So naravni dejavnik, ki ob različni tehnološki razvitosti tudi neposredno vpliva na namembnost prostora in rabo tal. Poplave navadno ne nastopijo trenutno, razen če gre za porušitev vodnega jezua, ki pa ga ta načrt ne obravnava, zato niso popolno presenečenje in jih lahko obravnavamo kot postopne naravne pojave. V tem pogledu so delna izjema hudourniške poplave, ki se lahko na omejenih območjih pojavijo v zelo kratkem času.

1.1 Splošno o nevarnosti poplav

Poplava je večplasten dogodek z veliko medsebojno povezanimi dejavniki, vendar pri tem izstopa povečan pretok vode v vodotokih. Do povečanja količine vode v vodotokih pride predvsem zaradi padavinskega dogodka na določenem porečju. Količina vode, ki doseže vodotok, je odvisna od več dejavnikov, kot so vegetacija, izhlapevanje, sposobnost infiltracije in zasičenost tal, višina oziroma navzočnost podtalnice, območja zadrževanja vode, na primer depresije, velikost porečja, naklon terena in pokrovnost tal.

Poplave so ena izmed najpogostejših naravnih nesreč in velikokrat povzročajo veliko škodo. Pojavljajo se lahko vse leto, najpogostejše pa so jeseni, ob obilnih in dolgotrajnih padavinah. Poleti so poplave povezane z neurji in so predvsem krajevne in hudourniške. Poplav ni mogoče preprečiti, je pa do določene mere mogoče omiliti njihove posledice in se nanje bolj ali manj učinkovito pripraviti. Ob poplavah, ki so večinoma dobro napovedljive, je navadno še dovolj časa za reševanje življenj, večja neposredna ogroženost pa nastane ob izbruhu hudournikov, ki lahko nastopijo tudi v obliki blatnih in drobirskih tokov. Hudourniške poplave so težje napovedljive. Zelo pomembna dejavnika pri pojavu poplav sta tudi taljenje snega in predhodna namočenost tal, predvsem pa značilni časovni in prostorski padavinski in vetrovni vzorci v kombinaciji z vegetacijskimi razmerami, predvsem jeseni in tudi spomladi.

Poplave lahko tudi danes kljub nekaterim ukrepom prizadenejo gosto naseljena območja, zato se je treba nanje pravočasno pripraviti. Obvladovanje poplavnih tveganj obsega različne gradbene in ne gradbene protipoplavne ukrepe za preprečitev nastanka poplav ter ukrepe za zmanjšanje posledic poplav, med katerimi sta najpomembnejša spremljanje in proučevanje poplavne ogroženosti in nevarnosti.

Vzroki za nastanek poplav so:

- dolgotrajne obilne padavine ali zelo intenzivne nekajurne padavine ter taljenje snega,
- razporeditev padavin v pasu, ki odteka neposredno na naseljena območja,

- pred pojavom padavin so tla prispevnih območij že zelo namočena ali po svoji geološki sestavi slabo prepustna ali pa so zamrznjena,
- obremenjevanje in urbanizacija razlivnih površin,
- neustrezno urejena odvodnjavanja padavinskih voda,
- predimenzionirane premostitve in prepusti ipd.

Glede na glavne značilnosti in obseg se poplave delijo na:

- **hudourniške:** so kratkotrajne in izjemno silovite, povzročajo pa jih razmeroma kratkotrajne in intenzivne padavine, bodisi po poletnih neurjih bodisi ob jesenskih deževjih;
- **nižinske:** se pojavljajo v spodnjem toku vodotoka, ko njegova struga preide v ravninske predele. Nastanejo zaradi razlike v hitrosti dotekanja visokih vod ter odtočne zmogljivosti rečnih strug;
- **poplave na kraških poljih:** dotok vode je večji od zmogljivosti požiralnikov oziroma podzemnega odvodnega sistema. Značilno zanje je, da se pojavljajo razmeroma redno, nastopijo počasi, voda stoji več dni ali tednov in počasi odteče skozi kraško podzemlje;
- **mestne:** so poplave v mestih in nastanejo zaradi nezmožnosti odvajanja zadostnih količin padavinskih voda skozi sisteme za odvod meteornih voda;
- **tehnične:** se pojavijo zaradi neustreznega delovanja ali porušitve objektov vodne infrastrukture. Ta načrt jih ne obravnava.

1.2 Vodna območja dolenske regije

Porečje Krke: Krka je izrazito kraška reka, v zgornjem toku teče po globoko vrezani dolini, zato ob njem skoraj ni poplavnih območij. V spodnjem toku pod Otočcem se spremeni v značilno nižinsko reko, kjer se odpre široka in prostrana ravnina, na kateri so vzdolž Krke in levih pritokov obsežna poplavna območja. Poplave se pojavljajo večkrat letno, včasih tudi do več kot desetkrat. Ko ob poplavah voda doseže 4m, take poplave trajajo tudi do 3 dni, redkeje pa več kot 10. Tovrstne redne poplave se razlijejo le po bližnjih travnikih do 300 m na vsako stran reke in ne povzročajo veliko škode, saj so najbližji deli poplavne ravnice skoraj neposeljeni, poplavne vode pa tečejo razmeroma mirno in po nekaj dneh tudi odtečejo. Pogoste so tudi hujše poplave, ki lahko naredijo veliko škodo na kmetijskih zemljiščih in segajo tudi do naselij. Zaradi nasipanja finega mulja ob poplavah se poplavna ravnica počasi zvišuje, tako da se reka v zadnjih desetletjih ob poplavah razlije bolj na široko kot nekoč in ogroža naselja.

Porečje Mirne: Mirna je reka v jugovzhodni Sloveniji, desni pritok Save. Največje poplavno območje je v razširjenem delu Mirnske doline dol vodno od Mirne. Kljub obsežnejšim melioracijam je najnižji del dolinskega dna ostal mokrotan in izpostavljen občasnim poplavam, najobsežnejše poplavno območje pa je pod Slovensko vasjo in pod Martinjo vasjo, kjer je široko tudi kilometer in več, nadaljuje pa se tudi ob spodnjem toku pritokov po stranskih dolinah navzgor. Mirno in deloma njene pritoke so v tem delu regulirali že pred drugo svetovno vojno, tako da zdaj teče po ravni umetni strugi, izkopali so tudi številne osuševalne jarke, vendar so najnižji deli ostali mokrotni in se večinoma uporabljajo kot travniki. V dolini Mirne so redne poplavne vode še do nedavnega zalile skoraj 4% površja, v kotlinskem delu celo 17%. Z melioracijami se je nevarnost poplav precej zmanjšala, vendar se ob izrednem neurju voda razlije v prav takem obsegu kot nekdanj. Najobsežnejši poplavni svet je v Mirensko Mokronoški kotlini. Širok je do 1km, najširši je na mestih, kjer se v kotlini iztekajo stranske doline.

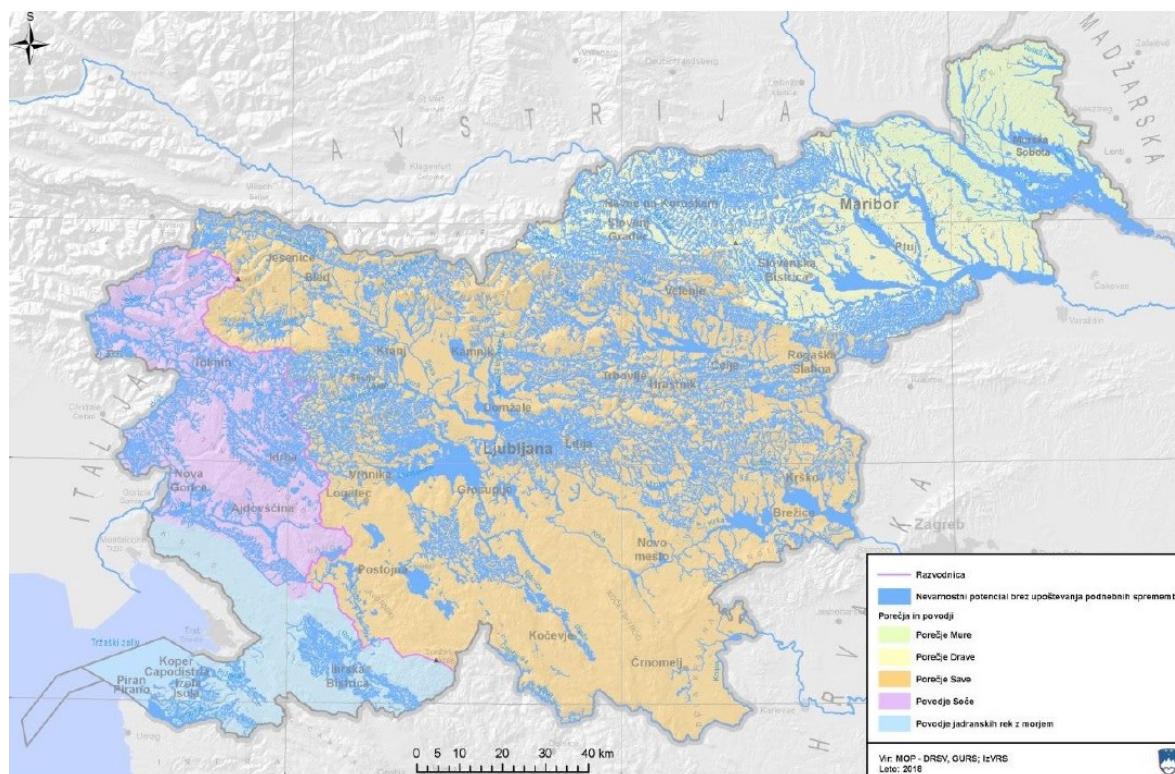
Porečje Kolpe: Kolpa je mejna reka med Slovenijo in Hrvaško, desni pritok Save na Hrvaškem. Kolpa je v zgornjem in srednjem toku deloma kraška in deloma 'navadna', nekraška reka. Vseh poplavišč ob Kolpi je okoli 1250 ha, od tega redne poplave zavzemajo 635 ha. Večji poplavni območji ob reki sta med Gribljami in Primostkom ter pri Metliki med Križevsko vasjo in Bubnjarci. Višina Kolpe se ob poplavah dvigne lahko za več metrov.

Porečje Temenice: Temenica je dolenska reka ponikalnica, ki do izliva kar dvakrat ponikne. Pretoki nad 2 m³/s in z njimi poplave se lahko pojavijo ob vsakem letnem času, največji izmerjeni pretok znaša celo 14 m³/s.

Radulja je 33 kilometrov dolg potok, levi pritok reke Krke na Dolenjskem. Do Bitnje vasi ima potok dokaj strm padec, tam pa se njegov tok umiri. Najpočasneje in v velikih okljukih teče Radulja med Štatenberkom in Gostinco, kjer pogosto tudi poplavlja.

Dobličica je reka v Beli krajini, pritok Lahinje. Dobličica in Lahinja obdajata staro mestno jedro Črnomlja. Ob visokih vodah Dobličica s pritoki med Dobličami, Blatnikom in Jelševnikom prestopi bregove in preplavlja ravnico ob strugi.

Lahinja je 33,4 km dolga reka v Beli krajini. Zaradi majhnega padca ima reka v zgornjem toku precej vijugast tok. Vse pomembnejše pritoke dobiva z leve strani in vsi se začenjajo s kraškimi izviri (Nerajski potok ali Nerajčica, Podturnščica, Dobličica, Krupa).

Slika 1: karta nevarnostnega potenciala brez upoštevanja podnebnih sprememb

1.2. Območja pomembnega vpliva poplav

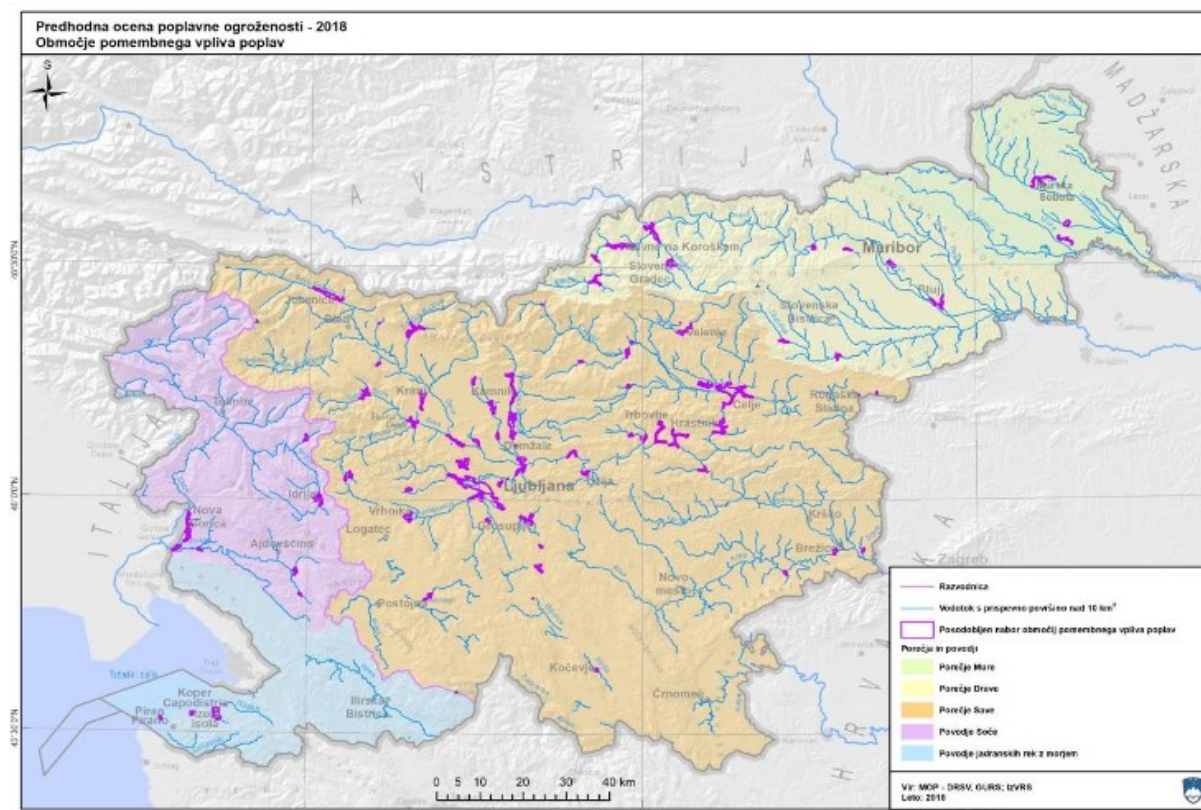
V Sloveniji moramo skladno z evropsko poplavno direktivo pregledovati in preverjati 86 območij pomembnega vpliva poplav (v nadaljnjem besedilu: OPVP). Na OPVP lahko pride do največjih škod na podlagi kriterijev ogroženosti iz poplavne direktive na zdravju ljudi, okolju, kulturni dediščini, gospodarskih dejavnostih, socialni infrastrukturi in infrastrukturi. Nekateri pomembnejši podatki v zvezi z OPVP v Sloveniji so:

- površina poplavnega območja,
- število stalnih in začasnih prebivalcev,
- število stavb s hišno številko,
- število enot kulturne dediščine,
- število kulturnih spomenikov državnega pomena,
- število poslovnih subjektov,
- ocenjeno število zaposlenih,
- število SEVESO zavezancev,
- dolžina pomembnejše linijske infrastrukture,
- število pomembnih objektov družbene infrastrukture državnega pomena.

Za območja pomembnega vpliva poplav v Republiki Sloveniji se nevarnostni potencial opredeli s kartami poplavne nevarnosti. **Karte poplavne nevarnosti**, izdelane za raven kartografskega merila najmanj 1 : 5000, prikazujejo dosege poplav pri pretokih s povratno dobo deset (Q10), sto (Q100) in petsto (Q500) let. Pretok Q10 je vrednost pretoka vode, ki je v določenem letu lahko dosežen ali presežen z verjetnostjo 10 %, pretok Q100 je vrednost pretoka vode, ki je v določenem letu lahko dosežen ali presežen z verjetnostjo 1 %, pretok Q500 je vrednost pretoka vode, ki je v določenem letu lahko dosežen ali presežen z verjetnostjo 0,2 %. To je statistični izračun verjetnosti pojava glede na podatke iz preteklih let, vendar se, ne glede na statistično verjetnost, takšne poplave lahko pojavijo redkeje ali pogosteje.

Na podlagi kart poplavne nevarnosti so s kombiniranjem verjetnosti in jakosti pojava izdelane karte razredov poplavne nevarnosti (razred majhne, srednje, velike in preostale poplavne nevarnosti), ki se uporabljajo za določitev pogojev in omejitev za izvajanje dejavnosti in poseganje v prostor. Na podlagi kart poplavne nevarnosti so izdelane tudi **karte poplavne ogroženosti**, ki prikazujejo kraje z morebitnimi škodnimi posledicami poplav. Iz navedenih kart so razvidne pričakovane posledice poplav izbrane povratne dobe, ki so opisane s kazalniki, kot so okvirno število ogroženih prebivalcev, število in vrsta gospodarskih in negospodarskih dejavnosti na poplavnih območjih, obrati, ki lahko v primeru poplav povzročijo večje onesnaženje, možna prizadeta zavarovana območja itn.

Za OPVP so izdelane podrobnejše karte poplavne nevarnosti in karte poplavne ogroženosti in so dostopne na spletnem portalu evode.gov.si

Slika 2: 86 območij pomembnega vpliva poplav v Sloveniji

1.3 Verjetnost nastanka verižne nesreče

Intenzivnejše, obsežnejše in dolgotrajnejše poplave lahko povzročijo tudi verižne nesreče, med katerimi so pogoste oziroma pomembne predvsem naslednje:

- onesnaženje okolja oziroma nenadzorovano uhajanje nevarnih snovi v okolje,
- onesnaženje pitne vode,
- onesnaževanje živil oziroma krme,
- motnje in prekinitve oskrbe s pitno vodo,
- prekinitve oskrbe z električno energijo,
- prekinitve komunikacijskih storitev,
- pojav nalezljivih bolezni pri ljudeh,
- pojav oziroma širjenje posebno nevarnih bolezni in drugih bolezni pri živalih in karantenskih bolezni pri rastlinah,
- poškodbe infrastrukture (poškodbe in porušitve visokih pregrad),
- prekinitve transportnih poti.

Poplavne dogodke lahko spremljajo drugi naravni pojavi, globinska in bočna erozija strug vodotokov, transport in odlaganje erodiranega materiala, zemeljski in hribinski plazovi, odlomi skalovja in skalni podori, blatni in drobirski tokovi.

Po drugi strani pa poplave lahko nastanejo tudi zaradi drugih nesreč in pojavov, predvsem zaradi:

- zemeljskih plazov,
- skalnih podorov,
- snežnih plazov,
- potresov,
- porušitev visokih pregrad,
- odpovedi delovanja (nenadzorovan dvig) zapornic na jezovih hidroenergetskih objektov,
- zaledenitve vodotokov.

Ob verižni nesreči, ki je posledica poplave, poteka ukrepanje skladno z načrti zaščite in reševanja glede na nesrečo (nalezljive bolezni pri ljudeh, posebno nevarne bolezni živali, porušitev visokih pregrad itn.).

2 OBSEG NAČRTOVANJA

2.1 Temeljne ravni načrtovanja

Dele načrta zaščite in reševanja ob poplavah oziroma dokumente, v katerih so določeni načini opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter izvajanje zaščitnih ukrepov, izdelajo nosilci načrtovanja:

- izpostava URSZR Novo mesto,
- občini **Šentjernej** in **Škocjan** (obe tretji razred ogroženosti).

Obveznost izdelave načrta ali dela načrta zaščite in reševanja ob poplavah za posameznega nosilca načrtovanja je opredeljena glede na Oceno ogroženosti Dolenjske regije zaradi poplav, verzija 1.1, št. 8421-4/2021-33-DGZR, z dne 3. 10. 2022, v povezavi s preglednico 1, in glede na končno uvrstitev nosilca načrtovanja v določen razred ogroženosti. Obveznosti nosilcev načrtovanja iz preglednice 1 predstavljajo minimalne zahteve. Vsak nosilec načrtovanja se lahko odloči tudi za večji obseg načrtovanja.

Preglednica 1: Obveznosti nosilcev načrtovanja

Razred ogroženosti	Obveznosti nosilcev načrtovanja
1	Ni obveznosti.
2	Priporočljivo je izdelati dele načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določi način opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.
3	Treba je izdelati dele načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določi način opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.
4	Treba je izdelati dele načrta zaščite in reševanja oziroma dokumente, v katerih se določi način opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP, priporočljivo pa je izdelati načrt zaščite in reševanja v celoti.
5	Treba je izdelati načrt zaščite in reševanja v celoti.

V Sloveniji so skladno s poplavno direktivo določena najbolj ogrožena poplavna območja kot OPVP (območja pomembnega vpliva poplav) in so razvidna iz Predhodne ocene poplavne ogroženosti Republike Slovenije (MOP, junij 2019). Na Dolenjskem nobena občina na svojem območju nima OPVP.

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob poplavah je **Državni načrt zaščite in reševanja ob poplavah**. Izdelan je za pojav obsežnih poplav na kateremkoli vodotoku v državi oziroma za pojav poplav na območju dveh ali več regij. Z državnim načrtom se urejajo koncept odziva na poplave, naloge zaščite, reševanja in pomoči ter zaščitni ukrepi in zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje, ki so v državni pristojnosti. **Delni regijski načrt ob poplavah na Dolenjskem** je izdelan za pojav poplav v več občinah na območju Dolenjske in Bele krajine. Ureja koncept oziroma načine opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter izvajanja zaščitnih ukrepov. Izvajanje dela načrta se skladno z načelom postopnosti dopolnjuje k državnemu načrtu.

Deli načrtov zaščite in reševanja ob poplavah se izdelajo v tistih občinah, ki so glede na Oceno ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav ter skladno z delnim regijskim in državnim načrtom zavezane k izdelavi dela načrta zaščite in reševanja ob poplavah. Izvajanje dela načrta se skladno z načelom postopnosti dopolnjuje k regijskemu oziroma državnemu načrtu.

Kadar je aktiviran delni regijski načrt, občina skladno s potrebami in zmožnostmi zagotavlja pomoč poplavno prizadetim območjem zunaj svojega območja v silah in sredstvih za zaščito, reševanje in pomoč na predlog poveljnika CZ za Dolenjsko in v dogovoru z občino.

Regija	1. razred ogroženosti	2. razred ogroženosti	3. razred ogroženosti	4. razred ogroženosti	5. razred ogroženosti	Skupno število občin	Razred ogroženosti regije
Gorenjska	6	3	3	2	4	18	4
Severnoprimorska	3	3	3	3	1	13	4
Dolenjska	9	4	2	0	0	15	1
Koroška	5	1	1	4	1	12	3
Notranjska	6	2	1	1	0	10	2
Obalna	0	0	1	1	2	4	5
Ljubljanska	5	5	6	11	5	32	5
Vzhodnoštajerska	7	6	6	3	0	22	2
Podravska	5	5	6	2	1	19	3
Pomurska	5	6	7	4	5	27	4
Zahodnoštajerska	5	7	8	11	2	33	4
Posavska	0	0	1	3	0	4	4
Zasavska	0	0	1	1	1	3	5
SKUPAJ OBČIN	56	42	46	46	22	212	

Preglednica 2: Število občin in regij, razvrščenih po razredih ogroženosti zaradi poplav (Ocena ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav, 2016)

V Sloveniji se je kot najmanj ogrožena izkazala prav Dolenjska, kjer je največja ogroženost ob reki Krki, in še to pretežno v njenem spodnjem toku, čeprav lahko do večjih poplav pride tudi na drugih rekah in potokih (npr. Kolpa, Radulja,...). Za Dolenjsko načrt zaščite in reševanja ob poplavah ni obvezen, vendar se je izpostava URSZR Novo mesto odločila, da kljub temu izdela delni načrt, saj občasno, predvsem na območju Krke in Kolpe, prihaja do poplav.

V dolenjski regiji samo občini Šentjernej in Škocjan spadata v 3. razred ogroženosti in morata izdelati delni načrt zaščite in reševanja ob poplavah.

Vsem preostalim občinam dolenjske regije predlagamo, da glede na izkušnje s poplavami v zadnjem obdobju, izdelajo delni načrt zaščite in reševanja pred poplavami oziroma dokumente, v katerih določijo način opazovanja, obveščanja in alarmiranja ter izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP.

3 UPORABA NAČRTA

Delni regijski načrt zaščite in reševanja ob poplavah se aktivira, ko pride do:

- obsežnih poplav na katerem koli vodotoku na Dolenjskem in v Beli krajini oziroma
- poplav na območju dveh ali več občin na Dolenjskem ali v Beli krajini.

Pred aktiviranjem delnega regijskega načrta zaščite in reševanja ob poplavah so skladno z načelom postopnosti že aktivirani občinski načrti zaščite in reševanja ali posamezni deli občinskih načrtov zaščite in reševanja ob poplavah na prizadetih območjih (velja predvsem za občini Šentjernej in Škocjan).

Poveljnik CZ dolenjske regije na podlagi ocene razmer in obsega posledic, zahtev prizadetih občin ter predvidenega razvoja dogodkov sprejme odločitev o aktiviranju delnega načrta zaščite in reševanja ob poplavah. Odločitev o aktiviranju načrta sprejme poveljnik CZ Dolenjske s sklepom.

Ko prenehajo razlogi za uporabo načrta, odločitev o tem prav tako s sklepom sprejme poveljnik CZ za Dolenjsko.

D – 19 Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
D – 20 Vzorec sklepa o preklicu izvajanja aktiviranja načrta ZiR ob nesreči
D – 1 Načrtovana finančna sredstva za izvajanje načrta ZiR
D – 2 Načrt URSZR regije za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ

4 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

4.1 Opazovanje in napovedovanje vodostajev ter pretokov rek

Poplave imajo posebnost, saj jih je v večini primerov mogoče predvideti. S spremljanjem in modeliranjem hidrometeoroloških razmer se lahko z določeno zanesljivostjo predvidijo čas in območja, kjer bi lahko vodotoki prestopili bregove. Za spremljanje nevarnosti poplav so najpomembnejši podatki o vodostajih in pretokih vodotokov, prav tako pa tudi podatki o napovedani in dejanski količini padavin. Občine lahko organizirajo opazovanje vodotokov na terenu.

CORS in ReCO s pomočjo aplikacije Monitoring voda v sistemu SMOK spremljata višino vodostajev in pretoke vodotokov. Aplikacija Monitoring voda v sistemu SMOK vedno prikazuje trenutne hidrološke razmere v primerjavi s hidrološkimi poročili in opozorili, ki vsebujejo tudi predvidene hidrološke razmere. V sistemu so določene intervencijske vrednosti vodostajev in pretokov vodotokov, dostopen pa je na spletni strani smok.sos112.si.

ARSO na podlagi meritev in modelskih napovedi opozarja pred poplavami rek, jezer in morja. ARSO izdaja dnevno hidrološko poročilo v besedni obliki ter napoved visokovodnih razmer v grafični obliki in ju objavlja na svojih spletnih straneh ter jih posreduje uporabnikom. ARSO v procesu opazovanja in napovedovanja hidroloških razmer izdaja hidrološka opozorila in pri tem uporablja opozorilne vrednosti za vodostaje in pretoke vodotokov, ki veljajo za okolico posameznih vodomernih postaj iz opazovalne mreže ARSO. Vrednosti stopnje nevarnosti so razdeljene na štiri stopnje nevarnosti: zelena, rumena, oranžna in rdeča. Dnevno hidrološko poročilo v besedni obliki ter napoved visokovodnih razmer v grafični obliki in hidrološka opozorila z barvnimi kodami in stopnjami nevarnosti ARSO dnevno posreduje na CORS.

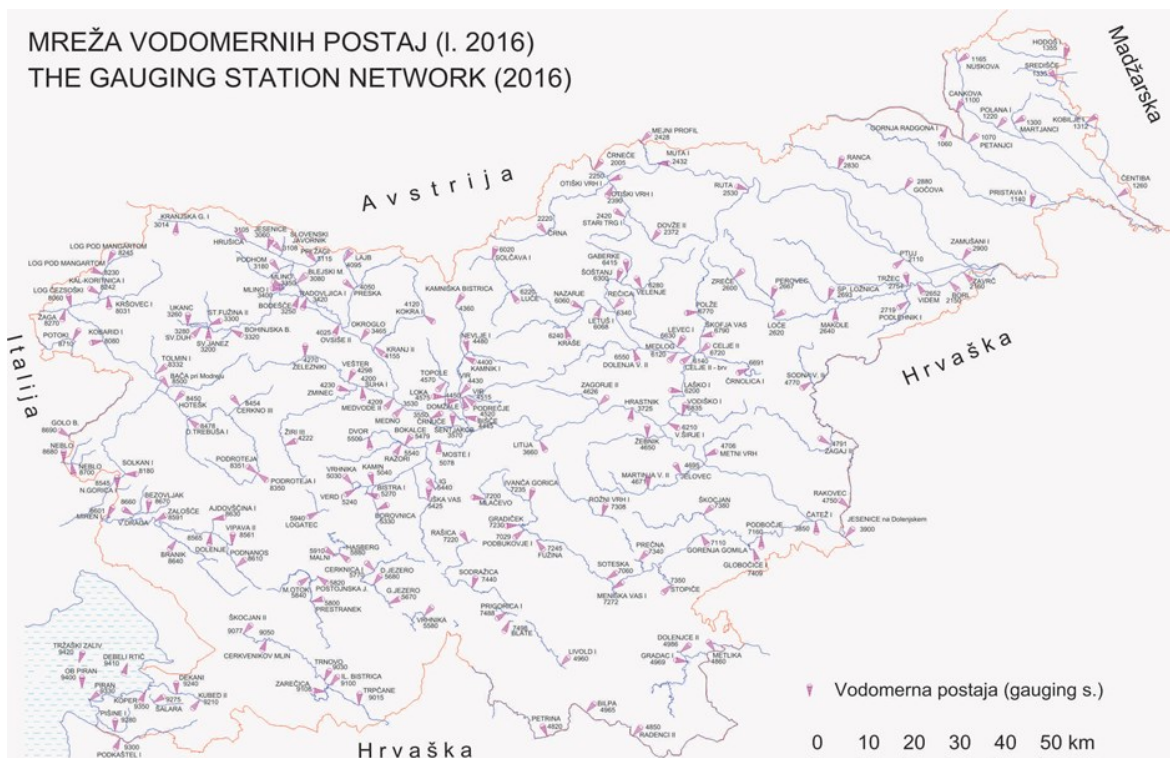
Za spremljanje pojava in količine padavin ima ARSO od leta 2016 na voljo podatke nacionalne mreže 120 samodejnih meteoroloških postaj in 180 samodejnih vodomernih postaj ter podatke, ki jih posredujejo dva

meteorološka radarja in sateliti. Na Dolenjskem ima ARSO 10 vodomernih postaj: na Krki (Soteska, Gorenja Gomila), Kolpi (Sodevci, Metlika), Lahinji (Gradac), Mirni (Martinja vas), Radešci (Meniška vas), Temenici (Rožni vrh), Prečni (Prečna) in Radulji (Škocjan).

ReCO Novo mesto je o nevarnosti poplav ozirom poplavah obveščen na naslednje načine:

- preko Centra za obveščanje Republike Slovenije (CORS),
- od pristojnih občinskih organov in služb (člani štaba CZ občine, poverjenikov za CZ, poveljnikov gasilskih društev,...)
- od občanov na številko 112.

Člani štabov CZ občin, poverjeniki za CZ, poveljniki gasilskih društev in drugi pripadniki sil za ZRP si ob močnem dolgotrajnem deževju, ko vodotoki pričnejo naraščati, večkrat ogledajo situacijo na terenu in opažanja posredujejo v ReCO Novo mesto.

Slika 3: Mreža vodomernih postaj (ARSO, 2016)

D – 4 Načrt zagotavljanja zvez ob nesreči
D –301 Hidrološka opozorila - stopnje nevarnosti in šifrant ARSO

4.2 Obveščanje pristojnih organov in služb

ARSO s hidrološkim poročilom v besedni obliki ter napovedjo visokovodnih razmer v grafični obliki ter s hidrološkim opozorilom o vsaki zaznani nevarnosti za nastanek poplav ali o poplavah obvesti CORS.

Hidrološko opozorilo ARSO vsebuje podatke o:

- vodotokih, ki so presegli opozorilne vrednosti pretokov in/ali vodostajev ARSO,
- pričakovanem času nastanka poplav in razvoju poplavnih dogodkov,
- območju nastanka in obsegu poplav,
- hidrološkem stanju in napovedi poplav označeno s stopnjami nevarnosti z barvno kodo ter v grafičnem prikazu visokovodnih razmer.

CORS o poplavah, ki lahko prizadenejo oziroma so prizadele urbana območja, ogrozile življenje ljudi in lahko povzročijo ali pa so povzročile večjo materialno škodo, oziroma o poplavah, zaradi katerih je bil aktiviran državni načrt, obvesti ReCO Novo mesto.

ReCO Novo mesto na osnovi obvestila ARSO o poplavah na območju Dolenjske in Bele krajine obvesti:

- gasilske enote, gasilske poveljnike občin in gasilskih zvez ter regijske gasilske poveljnike,
- vodjo izpostave URSZR,
- vodjo ReCO Novo mesto,
- poveljnika CZ Dolenjske.
- Operativno komunikacijski center Policijske uprave Novo mesto (PU NM),
- župana oziroma drugo odgovorno osebo v ogroženi ali prizadeti lokalni skupnosti (podatki o dogovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči),
- komunalne in cestne službe,
- elektro podjetje,
- vzdrževalce vodovoda,
- javnost.

Ko poveljnik CZ za Dolenjsko sprejme odločitev o aktiviranju delnega regijskega načrta zaščite in reševanja ob poplavah, o tem obvesti ReCO Novo mesto.

P – 1	Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
P – 2	Seznam odgovornih oseb in zaposlenih na izpostavi URSZR Novo mesto
P – 12	Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
P – 15	Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
D – 8	Navodilo za obveščanje ob nesreči
D – 22/1	Načrt dejavnosti URSZR Novo mesto

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti.

Za **obveščanje prebivalcev o stanju na ogroženem območju so pristojne občine**, ki načine in oblike obveščanja podrobneje razdelajo v občinskih načrtih zaščite in reševanja ob poplavah ter z njimi seznanijo prebivalce. Informacije o razmerah na ogroženem območju, o izvajanju preventivnih ukrepov ter osebne in vzajemne zaščite in o izvajanju zaščitnih ukrepov in nalog ZRP občine posredujejo prek osrednjih in lokalnih medijev in na druge, krajevno običajne načine.

Navodila ogroženim prebivalcem o zaščitnih ukrepih so odvisna od nevarnosti. Občine lahko objavijo posebno telefonsko številko, na kateri lahko občani dobijo informacije o nesreči.

Obvestila o izvedenem alarmiranju in o napotkih za izvajanje morebitnih zaščitnih ukrepov bodo javnosti posredovali naslednji mediji:

- Radio Krka
- Radio Odeon
- Radio Slovenija
- Radio Sraka
- Radio Aktual Studio D
- Radio 1 Novo mesto
- TV Vaš kanal
- Dolenjski list, spletna izdaja
- Belokranjec
- Dolenjskanews
- Na Dlane

P – 18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
--------	---

Obveščanje splošne javnosti

Zelo pomembno je, da je prebivalstvo, ki živi na poplavnih območjih, seznanjeno s poplavno nevarnostjo. Javnost mora biti o nevarnosti poplav pravočasno, objektivno in korektno obveščena, tako o obsegu poplav in njenih posledicah kot tudi o aktivnostih za odpravo posledic.

ARSO ves čas zagotavlja in posreduje podatke o hidrometeoroloških razmerah. Prvo sporočilo za javnost in vsa nadaljnja sporočila o poplavi oblikuje in o tem obvešča javnost v skladu z Zakonom o državni meteorološki, hidrološki, oceanografski in seizmološki službi

Za sprotno obveščanje Vlade RS, ministrstev in drugih državnih organov ter služb, občin in drugih izvajalcev nalog zaščite, reševanja in pomoči o stanju in razmerah na območju nesreče, sprejetih ukrepih in poteku zaščite in reševanja skrbi URSZR, ki zato v sodelovanju z ministrstvi, drugimi državnimi organi, javnimi zavodi in nevladnimi organizacijami:

- pripravlja dnevni informativni bilten (redni),
- pripravlja in objavlja informacije na teletekstu TV Slovenija,
- pripravlja in objavlja informacije na svetovnem spletu,
- pripravlja občasne širše pisne informacije (izredni informativni bilten).

Po aktiviranju štab CZ Dolenjske o poteku zaščitno-reševalnih aktivnosti pripravi in posreduje v objavo sporočila za javnost. To nalogo opravlja član štaba, ki je zadolžen za odnose z javnostmi.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki morajo po predpisih na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo, povezano z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države.

V takih primerih so za takojšnje posredovanje sporočil državnih organov za javnost pristojni:

- Televizija Slovenija,
- Radio Slovenija,
- Slovenska tiskovna agencija,
- lokalni mediji v dolenski regiji (glej točko 4.2.1)

CORS vsak dan za prejšnji dan pripravi dnevni informativni bilten o pomembnejših pojavih in dogodkih s področja zaščite in reševanja v državi in ga pošlje prejemnikom po seznamu. Ob obsežnih poplavah mora CORS, če je treba, pripraviti tudi izredni informativni bilten, ki ga praviloma prejmejo prejemniki po seznamu.

P – 17	Seznam prejemnikov informativnega biltena
--------	---

P – 18	Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvajanju zaščitnih ukrepov ob naravnih in drugih nesrečah
--------	--

4.3 Alarmiranje prebivalstva na ogroženem območju

Ob nevarnosti nastanka poplav na naseljenem območju, ko so zaradi pričakovane višine vodnega vala lahko ogrožena življenja ljudi, je treba takoj začeti izvajati določene zaščitne ukrepe. Ogrožene prebivalci se na nevarnost poplav opozori z alarmiranjem.

Alarmiranje obsega postopke od opozarjanja na nevarnost poplav in alarmiranja do prenehanja nevarnosti poplav s pomočjo zvočnih signalov ter aktiviranje določenih enot, služb in operativnih sestav za ZRP. Alarmiranje izvede ReCO Novo mesto na zahtevo vodje intervencije, občinskega ali regijskega poveljnika CZ Dolenjske oziroma župana, ki skupaj z zahtevo posredujejo tudi obvestilo o vzroku proženja alarma, vrsti nevarnosti in napotke za osebno in vzajemno zaščito ter napotke za izvajanje zaščitnih

ukrepov. Občine lahko ob morebitni nevarnosti poplav uvedejo dežurne službe ob kritičnih mestih vodotokov in s tem poskrbijo za čimbolj sprotno alarmiranje.

ReCO, ki je sprožil sirene, mora takoj po znaku za preplah posredovati obvestilo o vzroku proženja alarma po radiu, televiziji, svetovnem spletu in CORS-u oziroma na drug predviden način, o vrsti nevarnosti in napotke za osebno in vzajemno zaščito ter napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov. Postopki glede proženja siren, priprave in posredovanja informacij o nevarnosti po proženju siren in o napotkih za osebno in vzajemno zaščito se predvidijo v standardnem operativnem postopku v centrih za obveščanje. Če je alarmni znak dan na obmejnem območju, pristojni ReCO obvesti o vzroku proženja alarma CORS, ki o tem obvesti pristojne službe v sosednji državi.

5 ZAŠČITNI UKREPI TER NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

5.1 Zaščitni ukrepi

5.1.1 Prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi

Prostorski, gradbeni in drugi tehnični ukrepi se začnejo izvajati takoj po prvih obvestilih o zviševanju vodostaja vodotokov.

Štabi CZ občin in enote Civilne zaščite, javne gospodarske službe na področju urejanja voda (koncesionarji) in druga podjetja morajo takoj ob pojavu nevarnosti nastopa visokih voda začeti izvajati operativne zaščitne ukrepe (odstranjevanje plavja iz struge, ščitenje posameznih objektov s tesnjenjem odprtih in drugi ukrepi), katerih glavni namen je zavarovati ljudi in njihovo premoženje pred poplavami.

Če poplava ogroža območje, po katerem potekajo daljnovodi, operater v ReCO v sodelovanju s CORS posreduje pristojnemu sistemskemu operaterju električne energije oziroma pristojnemu distribucijskemu podjetju zahtevo vodje intervencije po izklopu daljnovodov. Vodja intervencije pri odločitvi za izklop daljnovoda upošteva pomen posameznega daljnovoda za neprekinjeno oskrbo z električno energijo.

Ob poplavi naloge izvajanja zapor cest in zagotovitev začasnih obvozov izvedejo podjetja oziroma službe, ki skrbijo za vzdrževanje cest (komunalna podjetja, CGP,...).

Policija izvaja nadzor in urejanje prometa na ogroženem območju.

Slovensko železnice (SŽ) poskrbijo za potrebno varnost na železniški infrastrukturi. Upravljavec železniške infrastrukture (SŽ-Infrastruktura d.o.o.) je dolžan, v primeru nevarnosti poplav na železniški infrastrukturi, železniški promet nemudoma ustaviti in nadaljnje aktivnosti v zvezi z njimi izvajati po veljavnih internih predpisih.

Slovenska vojska z inženirskimi zmogljivostmi, če je potrebno, sodeluje pri izvajanju interventnih del z gradbeno mehanizacijo, pri prevozi oseb in materiala. Prošnja občin za vključitev Slovenske vojske se preko poveljnika CZ za Dolenjsko posreduje Poveljniku CZ RS.

Ob poplavah se izvajajo popravila vodne infrastrukture, kjer sodelujejo obvezne gospodarske javne službe na področju urejanja voda (VGP Novo mesto, VGP Drava, DRSV – Sektor za območje spodnje Save) ter druge pristojne organizacije (komunalne službe) podjetja za vzdrževanje cest (CGP, DRSI, DARS,...).

D – 804 Protokol izklapljanja in vklapljanja daljnovodov ob naravnih in drugih nesrečah

5.1.2 Evakuacija, sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

Evakuacija je organiziran umik prebivalcev z ogroženega na varnejše območje. Evakuacija ob poplavah se izvaja le, če z drugimi ukrepi ni mogoče zagotoviti varnosti ljudi, živali in materialnih dobrin. Na Dolenjskem evakuacije v primeru poplav ne predvidevamo, saj do poplav večinoma prihaja na kmetijskih površinah.

Predvidevamo, da bi bil v primeru večjih poplav v dolenjski regiji potreben le začasen umik starejših in nepokretnih oseb. Evakuacijo po potrebi organizirajo občine na zahtevo pristojnega župana, izvaja pa jo pristojni občinski štab Civilne zaščite skupaj z občinskimi javnimi službami.

V primeru evakuacije je potrebno zagotoviti sprejem in oskrbo ogroženih prebivalcev, kar obsega: evidentiranje prebivalcev, ureditev sprejemališč, urejanje začasnih prebivališč, nastanitev ogroženih, oskrba z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami, zbiranje in delitev pomoči ter izvajanje psihosocialne pomoči. Predvideva se, da bo večina ogroženih prebivalcev poiskala nastanitev pri sorodnikih in svojcih.

Regija po potrebi sodeluje z zagotavljanjem ustrezne opreme in sredstev iz regijskih oziroma državnih rezerv. Pomoč lahko nudi tudi Rdeči križ Slovenije in sicer z uporabo stacionaria oz. nastanitvenimi enotami.

P – 25	Pregled človekoljubnih organizacij
P – 20	Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
P – 21	Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihovih zmogljivosti ter lokacije, primerne za postavitve zasilnih prebivališč
P – 22	Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
P – 26	Pregled centrov za socialno delo
D – 3	Načrt organizacije in delovanja regijskega logističnega centra
D – 11	Zaščitni ukrep Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev - priporočilo

5.1.3 Radiološka, kemijska in biološka zaščita

V dolenjski regiji obstaja nevarnost uhajanja nevarnih snovi v okolje iz posameznih gospodinjstev in pri prevozu nevarnih snovi.

Zaradi velikih količin (uporaba v prometu in gospodinjstvih) je treba izvajati nadzor nad iztekanjem nafte in naftnih derivatov ter preveriti stanje cistern za kurilno olje v individualnih zgradbah.

Ob pojavu poplav lahko pride do različnih nevarnosti za javno zdravje. NIJZ, Območna enota Novo mesto na podlagi ocene tveganja predlaga ukrepe za varovanje zdravja s poudarkom na najbolj ranljivih skupinah populacije.

Občine lahko v svojih načrtih zaščite in reševanja ob poplavah bolj natančno opredelijo možnost, zaradi katere bi ob poplavah lahko prišlo do nesreč z nevarnimi snovmi in razdelajo, kako bo potekalo obveščanje o nevarnostih, povezanih z nevarnimi snovmi.

Po potrebi se v odkrivanje nevarnih snovi vključi tudi regijska enota za RKB izvidovanje, ki izvaja detekcijo, identifikacijo, dozimetrijo in enostavnejše analize. Za zahtevnejše analize in preiskave se lahko vključi ekološki laboratorij z mobilno enoto (ELME), mobilno enoto z ekološkim laboratorijem (MEEL), sodeluje pa lahko tudi s SV. Prošnjo za posredovanje omenjenih služb posreduje Poveljniku CZ RS regijski poveljnik CZ.

P – 30 Pregled stacionarnih virov tveganja zaradi nevarnih snovi
D – 107 Navodilo za RKBO zaščito

5.1.4 Zaščita kulturne dediščine

Zaščita kulturne dediščine obsega priprave in izvajanje ukrepov za zmanjšanje nevarnosti ter preprečevanje škodljivih vplivov poplav na kulturno dediščino. Priprave in zaščitne ukrepe ter tudi ukrepe reševanja ob poplavah izvajajo lastniki in uporabniki oziroma upravljavci kulturne dediščine, strokovna služba za varstvo kulturne dediščine, občine in država. Pri izvajanju zaščite in reševanja kulturne dediščine, če je treba, sodelujejo tudi enote in službe CZ, gasilske enote in druge sile za ZRP.

Ogroženo stavbno kulturno dediščino je treba čim prej zavarovati, premično pa premestiti v ustrezne objekte, kjer se lahko izvedejo najnujnejša konzervatorska dela. Kulturni spomeniki, pomembni za kulturo in dediščino naroda, morajo biti identificirani z mednarodnim razpoznavnim znakom varstva kulturnih dobrin. Občine lahko preglede in ukrepe za varstvo kulturne dediščine vključijo v svoj načrt zaščite in reševanja ob poplavah.

P – 31 Pregled kulturne dediščine

5.2 Naloge zaščite, reševanja in pomoči

5.2.1 Tehnično reševanje ob poplavah

Reševanje ljudi, živali in materialnih dobrin iz vode, iskanje pogrešanih in črpanje vode iz zalitih in poplavljenih objektov opravljajo gasilske enote, tehnično reševalne enote CZ ter ekipe za reševanje na vodi in iz vode. Ob poplavah se izvajajo gradnje in popravila vodne infrastrukture, pri tem pa sodelujejo obvezne javne gospodarske službe na področju urejanja voda (koncesionariji), podjetja za vzdrževanje cest, gradbena podjetja z ustrežno mehanizacijo in drugi. Pri opravljanju teh nalog, po potrebi in zaprosilu lokalne skupnosti lahko sodelujejo tudi enote SV. Prošnja za vključitev SV se posreduje Poveljniku CZ RS.

5.2.2 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

V okviru prve pomoči se izvajajo le najnujnejši ukrepi za ohranitev življenja in varovanja zdravja ljudi na poplavljenem območju. Prva pomoč se izvaja zunaj zdravstvenih zavodov, skupaj z reševanjem na kraju samem. Namen dajanja prve pomoči je, da poškodovani lahko čim prej in v kar najboljšem stanju pride do strokovne medicinske pomoči oziroma zdravljenja.

Prvo pomoč ob poplavah izvajajo ekipe prve pomoči CZ občin in RKS:

- nudenje prve pomoči poškodovanim in obolelim,
- sodelovanje pri prevozu in negi poškodovanih ter obolelih,
- izvajanje sanitarno-higienskih in proti epidemičnih ukrepov.

Občinske ekipe CZ za prvo pomoč se aktivirajo, ko pomoč zdravstvenih služb zaradi velikega števila poškodovanih ni zadostna. Pri opravljanju teh nalog, če je treba, sodeluje tudi vojaška zdravstvena služba.

Nujno medicinsko pomoč (NMP) ob poplavah izvajajo službe nujne medicinske pomoči, organizirane na primarni (NMP Novo mesto, NMP Metlika, NMP Črnomelj, NMP Trebnje) in sekundarni ravni (SB Novo

mesto) zdravstvene dejavnosti skladno s smernicami za delovanje sistema nujne medicinske pomoči ob množičnih nesrečah.

Naloge vseh ekip za izvajanje NMP so:

- v najkrajšem mogočem času dati pacientu NMP;
- zagotoviti neprekinjeno NMP;
- zagotoviti nujne prevoze poškodovanih in obolelih oseb;
- v najkrajšem mogočem času prepeljati pacienta v javni zdravstveni zavod;
- upoštevati predpisane higienske in proti epidemične ukrepe, ki jih določi NIJZ in jih izvajajo različne službe: NIJZ, OE Novo mesto spremlja izvajanje teh ukrepov, ZIRS, OE Novo mesto pa vrši inšpekcijsko nadzorstvo;
- oskrba z zdravili in medicinskimi pripomočki.

Ob poplavah lahko pride tudi do utopitev ljudi. Za reševanje iz vode in nujno medicinsko pomoč sta potrebna specifično znanje in oprema. Za reševanje iz vode so pripravljene in usposobljene posebne enote potapljačev, gasilcev in enote za reševanje na vodi in iz nje. Enote, ki rešujejo ljudi iz vode ali na njej, naletijo tudi na mrtve. Te rešujejo enako kot žive. Če je le najmanjše upanje, da je poškodovanec živ, se mora takoj začeti oživljati. Smrt mora v takih primerih obvezno ugotoviti in potrditi pooblaščen zdravnik.

Preživeli ob obsežnih poplavah in svojci žrtev poplav zaradi psihične prizadetosti (strah, izguba doma in drugo) pogosto potrebujejo psihološko pomoč. Za organizacijo psihološke pomoči ob poplavah so pristojne občine, ki jo organizirajo v sodelovanju s strokovnimi službami. Pri opravljanju teh nalog, če je treba, sodelujejo tudi vojaški psihologi. V ta namen se lahko vnaprej pripravijo zbirke prve psihološke pomoči preživelim v nesreči, z napotki, kako naj si pomagajo in kje lahko dobijo strokovno pomoč, če jo potrebujejo.

Preko ReCO Novo mesto poteka posredovanje zahtev za nujno helikoptersko prvo pomoč.

Štab CZ za Dolenjsko spremlja izvajanje nujne pomoči prizadetim ter sprejema zahteve po pomoči v silah in sredstvih ogroženih lokalnih skupnosti.

P – 27	Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
P – 28	Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
D – 6	Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
D – 109	Smernice za delovanje sistema NMP ob množičnih nesrečah (MZ)

5.2.3 Veterinarska pomoč

Veterinarska pomoč ob poplavah obsega:

- zbiranje podatkov o poškodovanih in poginulih živalih na poplavljenem območju,
- nujno veterinarsko pomoč poškodovanim in obolelim živalim,
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel,
- poostren nadzor nad živili živalskega izvora,
- spremljanje epizootiološke situacije.

Naloge opravljajo veterinarji veterinarskih organizacij s koncesijo ter delavci UVHVVR in Nacionalnega veterinarskega inštituta.

Pri izvajanju nalog lahko pomagajo gasilske enote lokalnih skupnosti po odločitvi poveljnika CZ občine.

P – 29	Pregled veterinarskih organizacij
--------	-----------------------------------

5.2.4 Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje

Zagotavljanje osnovnih pogojev za življenje ob poplavah obsega:

- nujno zdravstveno oskrbo ljudi in živali,
- nastanitev in oskrbo s pitno vodo, hrano, zdravili in drugimi osnovnimi življenjskimi potrebščinami,
- zagotavljanje razmer za osebno higieno,
- zagotavljanje delovanja nujne komunalne infrastrukture,
- oskrbo z električno energijo,
- zagotavljanje nujnih prometnih povezav,
- zagotavljanje nujnih telekomunikacijskih zvez,
- zagotavljanje in zaščito nujne živinske krme.

Da bi to zagotovili, je treba čim prej vzpostaviti delovanje infrastrukturnih objektov in naprav.

Za opravljanje nalog na področju zagotavljanja osnovnih pogojev za življenje skrbijo javne službe in druge organizacije s področja infrastrukture ter pristojni poveljniki CZ občin. Osnovni pogoji za življenje bodo vzpostavljeni takrat, ko bodo izpolnjeni pogoji za preklic odrejenih zaščitnih ukrepov.

D – 10 Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah – priporočilo

6 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

Osebna in vzajemna zaščita obsegata vse ukrepe prebivalcev za preprečevanje in ublažitev posledic poplav za njihovo zdravje in življenje ter varnost njihovega premoženja.

Med aktivnosti zmanjšanja poplavne ogroženosti uvrščamo poleg gradbenih (gradnja protipoplavne infrastrukture, redno vzdrževanje in obnavljanje itn.) tudi negradbene ukrepe (ozaveščanje in informiranje javnosti, napovedovanje poplav itn.). Eden izmed mogočih ukrepov je tudi postavitve znaka za nevarnost poplav, kot so na primer table s koto, ki označujejo višino poplave na območju z relativno veliko gostoto obiska lokalnega prebivalstva.

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite so pristojne občine. V ta namen organizirajo svetovalno službo, ki jo opravljajo prostovoljci, predvsem psihologi, sociologi, socialni in zdravstveni delavci, strokovnjaki za civilno zaščito in drugi.

Občine lahko v svojih načrtih zaščite in reševanja **predvidijo zaščitne in preventivne ukrepe** ob poplavi ter natančneje opredelijo načine seznanitve in ozaveščanja prebivalcev glede pripravljenosti na poplave.

Prebivalci morajo biti v primeru grozečih poplav ozaveščeni in informirani o ukrepih oziroma pravilnem ravnanju in ukrepanju pred poplavo, ob napovedi poplave, med njo in po poplavi. To je še posebno pomembno, če živijo na območjih, kjer voda lahko zelo hitro naraste. V ta namen lahko občine objavijo posebno telefonsko številko, lahko tudi v okviru informacijskega centra. V bivalnem in delovnem okolju poverjeniki za CZ usmerjajo izvajanje osebne in vzajemne zaščite prebivalcev.

Napotki za izvajanje osebne in vzajemne zaščite ter preventivni ukrepi in navodila za ravnanje ob poplavi so objavljeni na spletni strani URSZR sos112.si.

D – 7 Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
--

7 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV

7.1 Pomen pojmov

Hidrološko opozorilo je napoved in/ali opis razmer na vodotokih v Sloveniji, ko so predvidena ali se že pojavljajo razlivanja izven strug ali obalne črte. Hidrološko opozorilo izda ARSO.

Hidrološko poročilo je opis trenutnih in predvidenih hidroloških razmer v Sloveniji. Sestavljeno je iz besednega opisa hidrološkega stanja in napovedi ter grafičnega prikaza visokovodnih razmer, izda ju ARSO.

Opozorilna vrednost vodostajev in pretokov vodotokov ARSO je višina vodne gladine v cm ali pretok v m³/s na vodomernih postajah državnega hidrološkega monitoringa, pri katerem se začnejo prva razlivanja izven strug ali obalne črte.

Intervencijske vrednosti vodostajev in pretokov vodotokov so značilne vrednosti vodostajev in pretokov vodotokov v aplikaciji Monitoring voda v sistemu SMOK, na podlagi katerih poteka koncept odziva ob poplavih.

Hidrologija ali vodoznanstvo je znanost, ki proučuje vode na kopnem, in sicer nad površjem, na njem in pod njim.

Meteorologija je znanost o ozračju, ki raziskuje vremenske procese in napoveduje vreme. Osnovni namen rednega in sistematičnega spremljanja meteoroloških pojavov je pravočasno napovedovanje in obveščanje o vremenskih pojavih zaradi zaščite, obrambe in varovanja prebivalstva in dobrin ter čim bolj smotrnega izrabljanja z vremenom, podnebjem in vodami povezanih naravnih danosti.

Nevarnost (naravna ali druga ustrezna) je danost za kateri koli neugoden pojav, ki je povezan z mogočo nesrečo in lahko povzroči neugodne učinke.

Ranljivost je stopnja škode ali posledic, ki bi lahko nastale zaradi morebitno škodljivega pojava oziroma nastopa nevarnosti.

Ogroženo območje je območje, na katerem sta zaradi nevarnosti škodljivega delovanja voda, torej poplav in erozije, plazov ter ledu, odvisno od naravnih značilnosti in obstoječe rabe prostora (stalne prisotnosti ljudi in objektov) mogoči ogroženost življenj in zdravja ljudi ter materialna škoda.

Poplava je naravni pojav, ki nastane zaradi zelo močnih padavin ali naglega taljenja snega ali medsebojnega skupnega delovanja ali zaradi visoke plime na morju. Je naravna nesreča, ko izredni vodni pretok povzroči občutno škodo ob razlitju vode iz struge ali akvatorija po okolici.

Poplavni val se pomika po reki navzdol tem hitreje, čim hitreje le-ta narašča. Hitrost poplavnega vala je pri večjih nižinskih rekah od 2 do 5 km/h, pri nenadnih povodnjih hudourniškega značaja pa tudi več kot 15 km/h. Ko vodotok prestopi bregove, se hitrost poplavnega vala hitro zmanjša.

Porečje je območje, s katerega vse celinske vode odtekajo prek potokov, rek ali jezer v reko, jezero ali morje.

Vodno območje je s predpisom določeno območje, ki obsega eno ali več sosednjih povodij, skupaj s pripadajočimi podzemnimi vodami ter obalnim morjem, in je teritorialna podlaga za upravljanje voda.

Vodostaj je višina gladine vode v rečnem koritu. Izražen je v centimetrih glede na koto »0« vodomera. Kota »0« vodomera, glede na katero se meri gladina vode, je postavljena tako, da imajo vodostaji najpogosteje pozitivne vrednosti.

Vodni pretok je tista množina vode, ki preteče skozi ovlažen rečni profil na vodomernem profilu v eni sekundi. Izrazimo ga v m^3/s (hitrostjo; $Q=S*v=(m^2)*(m/s)=(m^3/s)$), izračunamo pa tako, da površino ovlaženega profila pomnožimo s srednjo hitrostjo vode. Vodni pretok je povezan z višino vodostaja.

7.2 Razlaga okrajšav

ARSO	Agencija Republike Slovenije za okolje
CORS	Center za obveščanje Republike Slovenije
CZ	Civilna zaščita
CZ RS	Civilna zaščita Republike Slovenije
DARS	Družba za avtoceste v Republiki Sloveniji
DRSI	Direkcija Republike Slovenije za infrastrukturo
ELME	Ekološki laboratorij z mobilno enoto
RKBO	Enota za radiološko, kemijsko in biološko obrambo
MEEL	Mobilna enota z ekološkim laboratorijem
MOP	Ministrstvo za okolje in prostor
MZ	Ministrstvo za zdravje
NIJZ	Nacionalni inštitut za javno zdravje
NMP	Nujna medicinska pomoč
OPVP	Območje pomembnega vpliva poplav
ReCO	Regijski center za obveščanje
RS	Republika Slovenija
RKS	Rdeči križ Slovenije
SEVESO zavezanci	Obrati večjega ali manjšega tveganja za okolje, uvrščeni na podlagi meril, določenih v Uredbi o preprečevanju večjih nesreč in zmanjšanju njihovih posledic
SMOK	Sistem Monitoringa, Opazovanja in Kontrole
STA	Slovenska tiskovna agencija
SV	Slovenska vojska
URSZR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
UVHVVR	Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje
ZiR	Zaščita in reševanje
ZIRS	Zdravstveni inšpektorat Republike Slovenije
ZRP	Zaščita, reševanje in pomoč

11 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

11.1 Skupne priloge

- P – 1 Podatki o poveljniku, namestniku poveljnika in članih štaba CZ
- P – 2 Seznam odgovornih oseb in zaposlenih na izpostavi URSZR Novo mesto
- P – 12 Pregled gasilskih enot širšega pomena in njihovih pooblastil s podatki o poveljnikih in namestnikih poveljnikov
- P – 15 Podatki o odgovornih osebah, ki se jih obvešča o nesreči
- P – 17 Seznam prejemnikov informativnega biltena
- P – 18 Seznam medijev, ki bodo posredovali obvestilo o izvedenem alarmiranju in napotke za izvajanje zaščitnih ukrepov
- P – 20 Pregled sprejemališč za evakuirane prebivalce
- P – 21 Pregled objektov, kjer je možna začasna nastanitev ogroženih prebivalcev in njihove zmogljivosti, ter lokacije, primerne za postavitve zasilnih prebivališč
- P – 22 Pregled organizacij, ki zagotavljajo prehrano
- P – 25 Pregled humanitarnih (človekoljubnih) organizacij, ki sodelujejo pri oskrbi prebivalcev
- P – 26 Pregled centrov za socialno delo
- P – 27 Pregled zdravstvenih domov, zdravstvenih postaj in reševalnih postaj
- P – 28 Pregled splošnih in specialističnih bolnišnic
- P – 29 Pregled veterinarskih organizacij
- P – 30 Pregled stacionarnih virov tveganja zaradi nevarnih snovi
- P-31 Pregled kulturne dediščine

11.2 Posebne priloge

- P – 501 Evidenčni list o vzdrževanju načrta zaščite in reševanja
- P – 401 Pregled izvajalcev javnih služb ravnanja s trupli živali in drugimi živalskimi stranskimi proizvodi

11.3 Skupni dodatki

- D – 2 Načrt URSZR regije za zagotovitev prostorskih in drugih pogojev za delo poveljnika CZ in štaba CZ
- D – 3 Načrt organizacije in delovanja regijskega logističnega centra
- D – 4 Načrt zagotavljanja zvez ob nesreči
- D – 6 Navodilo za izvajanje psihološke pomoči
- D – 7 Navodilo prebivalcem za ravnanje ob nesreči
- D – 8 Navodilo za obveščanje ob nesreči
- D – 10 Osnovni pogoji za življenje ob naravnih in drugih nesrečah – priporočilo
- D – 11 Zaščitni ukrep Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev - priporočilo
- D – 19 Vzorec sklepa o aktiviranju načrta ZiR ob nesreči
- D – 20 Vzorec sklepa o preklicu aktiviranja načrta ZiR ob nesreči
- D – 22/1 Načrt dejavnosti URSZR Novo mesto

11.4 Posebni dodatki

- D-107 Navodilo za RKBO zaščito
- D – 109 Smernice za delovanje sistema NMP ob množičnih nesrečah (MZ)
- D – 804 Protokol izklapljanja in vklapljanja daljnovodov ob naravnih in drugih nesrečah
- D – 301 Hidrološka opozorila – stopnje nevarnosti in šifrant (ARSO)

11.5 Viri

Ministrstvo za okolje in prostor (2011). Predhodna ocena poplavne ogroženosti Republike.

Ministrstvo za kmetijstvo in okolje (2013). Poročilo o določitvi območij pomembnega vpliva poplav v Republiki Sloveniji.

Inštitut za vode Republike Slovenije (2012). Določitev in razvrstitev poplavno ogroženih območij v Sloveniji.

Ministrstvo za okolje in prostor (2015, dopolnjeno 2016). Ocena tveganja za poplave.

Uprava RS za zaščito in reševanje (2016). Ocena ogroženosti Republike Slovenije zaradi poplav.

Ministrstvo za okolje in prostor (2017). Načrt zmanjšanja poplavne ogroženosti.

Komac B., Natek K., Zorn M. (2008). Geografski vidiki poplav v Sloveniji, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU.